Eva
Keuris

Alledaags geweld

2023 Prometheus Amsterdam

© 2023 Eva Keuris
Omslagontwerp Bart van der Tooren
Foto auteur Friso Keuris
Zetwerk Elgraphic
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 3695 6

1

Nadat hij haar verstoten had, werd Heleen meerdere keren per week naar adem happend wakker uit een terugkerende nachtmerrie. Ze droomde dat er een extra ruimte aan het huis vast bleek te zitten, twee volledige kamers waar ze om onduidelijke redenen nooit aandacht aan besteedde. Ergens wist ze dat die kamers er waren, maar ze was er al een jaar niet geweest. De kamers waren donker, met dikke gordijnen en zware eikenhouten meubels, zoals bij haar ouders. Bij het raam stonden dierenhokken. Uit het ene hok droop een erwtensoepachtige, rottende drab. In het andere hok beukten drie witte konijnen woest tegen de tralies, een duivelse blik in hun knikkerogen. De opluchting dat ze nog leefden, terwijl ze ze al die tijd verwaarloosd had, maakte plaats voor een ijzige, misselijkmakende angst. Want als zij ze niet te eten had gegeven, waar hadden ze zich dan mee gevoed?

Heleen herkende de droom uit de eerste maanden

na Emiles dood. Ook toen werd ze elke ochtend wakker met een intens gevoel van leegte en de verlammende angst dat ze iets essentieels vergeten was.

Met zijn contactverbod maakte Jonah haar vleugellam. Dat wist ze meteen toen hij het zei. Het was een week na zijn dertigste verjaardag, die hij uitgebreid gevierd had. Natuurlijk was ze naar het feest gekomen, al begreep ze ook wel dat ze alleen voor de beleefdheid was uitgenodigd. Allemaal hippe mensen, te veel voor het kleine appartement, maar dat leek alleen Heleen wat claustrofobisch te vinden. De muziek stond te hard om te praten en ook dat was blijkbaar alleen voor haar een probleem, want de gasten schreeuwden in elkaars oren en leken elkaar moeiteloos te verstaan, of deden in ieder geval vakkundig alsof.

Heleen waadde zich een weg door kluwens van getatoeëerde armen en benen, de in vloeipapier verpakte fles wijn die ze had meegenomen beschermend in haar armen, als een pasgeborene. Daar stond hij, bij de openslaande deuren naar het Franse balkon waar mensen stonden te roken, zijn arm om zijn vriendinnetje heen geslagen. Mirthe. Het duurde al bijna een jaar en Heleen snapte nog steeds niet wat hij in haar zag. Mirthe was humanresourcemanager, wat vroeger gewoon intercedente heette. Het was niet dat ze lelijk was, maar haar uiterlijk was volkomen nietszeggend. Haar gezicht was klein en plat, de gelaatstrek-

ken minimaal aangestipt, alsof ze nog niet helemaal af was. Haar blonde haar was extreem sluik, zoals je ook wel ziet bij mensen met het syndroom van Down. Het was in een ongelijke coupe geknipt, naar Heleen aannam opzettelijk, maar dat maakte het nog geen goed idee.

Toen ze haar zo zag staan, haar arm om Jonahs middel, wist ze ineens waar Mirthe haar steeds aan deed denken: de poppetjes die de meisjes in Jonahs klas op de basisschool verzamelden, plastic trolletjes met platte, rimpelige gezichtjes en neonkleurige piekharen.

'Mam, wat tof dat je er bent!' Jonah pakte de fles wijn over en zette hem op het aanrecht, tussen de andere flessen en ze wilde nog iets zeggen over de snoeverige wijnhandelaar bij wie ze hem gekocht had – ze vertelde Jonah altijd anekdotes over hem, over zijn maniertjes, zijn bloemrijke taalgebruik.

Kan ik u verleiden tot nog meer onverstandige aankopen? had hij deze keer gezegd en ze had zich er al op verheugd dat met hem te delen, maar Jonah moest iemand anders begroeten en zei dat ze lekker moest gaan mingelen.

'Ik blijf niet lang, hoor!' zei ze.

'Natuurlijk wel,' zei Jonah en hij liet haar alleen met Mirthe. Het Trolletje wist niet wat ze moest zeggen, maar ze durfde ook niet weg te lopen. Heleen liet de stilte voortbestaan.

'Hoe is het met je kat?' vroeg Mirthe. 'Die had toch een kale plek?'

Een week later zat ze met Jonah in een restaurant in Noord, aan het water. Na een paar beleefdheidsglazen was ze weggegaan van het feestje en de volgende dag appte ze hem om te zeggen dat ze het leuk had gevonden en of hij zin had om komende week samen iets te eten, ter ere van zijn verjaardag.

Dat is goed, was het niet erg enthousiaste antwoord geweest. Ze liet hem het restaurant uitzoeken en hij kwam met dit, een industrieel ingericht pand met stalen trappen die rammelden als de jongens en meisjes van de bediening er met hun enorme witte sneakers overheen stampten. Het was allemaal wat pretentieus en het eten was minder goed dan de presentatie, maar ze zei er niets van.

Jonah deed stug en het gesprek kwam moeizaam op gang. Hij zag er moe uit en ze weet het daaraan dat de stemming er maar niet in kwam die avond. Hij vertelde dat het uit was met Mirthe en ze probeerde daar neutraal en meelevend op te reageren.

Op de terugweg, op de pont, staarden ze allebei over het water. Ze zagen het station dichterbij komen en ze bedacht net hoe prettig het was om stil te kunnen zijn met iemand, niet ongemakkelijk te worden als je allebei even in je eigen wereld wilde zijn, hoe goed

Jonah en zij dat konden, toen hij haar ineens recht aankeek en zei: 'Mam, ik denk dat het beter is als we elkaar een tijdje niet zien.'

Heleen was zo verbijsterd dat ze eerst niet eens kon reageren. Ze fixeerde haar blik op de verlichte schommel op het dak van het oude Shell-gebouw. Ze wilde doen alsof ze het niet gehoord had, maar dat kon niet, zijn woorden hadden al een kloof in haar borst gehakt en toen ze ademhaalde, was het alsof er brandend ijs door haar longen trok.

'Mam, hoor je wat ik zeg?'

'Wat?'

'Ik denk dat het beter is als we elkaar even niet zien,' herhaalde hij. Het ergste was dat hij zo vriendelijk bleef, zo beleefd. Tegen je moeder ben je niet beleefd.

'Dit is belangrijk. Kijk me even aan zodat ik weet dat je me hoort.'

Alsof ze gek was, of bijna dood. Knijp in mijn hand als je me verstaat. Ze wilde hem helemaal niet aankijken, ze wilde niet dat hij de tranen in haar ogen zou zien. De tranen die hij haar ongetwijfeld nog zou nadragen ook, die hij in zijn mentale notitieboekje met bewijsmateriaal zou noteren.

'Ik denk niet dat dit een goed moment is, Jonah. We moeten er later nog maar eens over praten,' zei ze. Ook zij klonk nu formeel, afgemeten. De afstand die hij met zijn woorden had gecreëerd, leek nu al onoverbrugbaar.

'Er valt niet zoveel te praten,' zei hij.

'Godverdomme, Jonah! We staan op de pont!' Woede. Daar was het eindelijk. Nu kon ze hem aankijken. Haar boosheid mocht hij zien, die zou hij niet wantrouwen.

'Doe even rustig,' zei hij.

'Ik doe helemaal niet rustig. Jij zegt me uit het niets dat je me niet meer wilt zien.'

'Nou ja, uit het niets...'

'Waar heb je het over? Waar slaat dit allemaal op?'

Ze schreeuwde nu, ze hoorde het zelf ook. Maar het kon haar niet schelen, dan keken ze maar, dan dachten ze maar. In de periode dat Emile ziek was en doodging, zei ze wat er in haar opkwam. Ze huilde op straat en mensen die haar al jaren de keel uithingen konden na één onhandige opmerking vertrekken. Dat kun je decorumverlies noemen of de rauwe eerlijkheid die ontstaat als je weet wat echt belangrijk is, doordat je het verloren bent.

De pont meerde met een bonk aan op de kade achter het station en ineens werd ze overvallen door paniek. In de chaos van fietsers, scooters, voetgangers, rennen voor de trein, rennen voor de pont, zou ze hem kwijtraken. Het was dezelfde angst als toen hij een peuter was en het, zodra hij zijn handje uit de hare had weten te frummelen, op een lopen zette. Hij pijlsnel op zijn kleine beentjes, zij zich langs mensen banend en dan had ze eindelijk, vlak voor hij

de straat op rende, zijn arm of capuchon te pakken. Boos draaide ze hem naar zich toe: 'Wil je dat nooit meer doen?'

En hij lachte alleen maar. Zijn grote donkere ogen straalden van zuiver plezier, hij had geen kwaad in de zin gehad en ze begreep dat hij niet van haar weggerend was – hij rende ergens naartoe, uit puur enthousiasme voor alles wat de wereld te bieden had.

Nu was het anders. Nu wilde hij wel degelijk weg en als hij haar ontglipte, zou ze hem niet meer kunnen vangen. Ze zou alleen nog de rug van zijn donkerblauwe houtje-touwtjejas zien voor hij zou opgaan in de menigte. Hij zou haar roepen negeren, zijn telefoon uitzetten en zijn deur op slot doen. Zodra ze van de pont af waren, greep ze zijn arm en trok hem naar zich toe.

'Stop hiermee,' zei ze. 'Laten we ergens gaan zitten en erover praten.'

'Laat me los,' zei hij. Zijn stem kil, zijn blik minachtend.

'Dit kun je niet maken. Je moet met me praten.'

'Ik moet helemaal niks. Ga nou maar naar huis, mam. Dat lijkt me het beste.' Hij keek haar aan met een mengeling van afkeer en mededogen en ze zag nu wat hij zag: de mist van het IJ die haar krullen pluizig had gemaakt, haar lippen en tong paars van de wijn bij het eten, de hand als klauw aan zijn mouw geklemd. Dit was wat hij wilde zien, dit bevestigde

hem in zijn keus. Ze dwong zichzelf tot rust te komen en liet hem los.

'Goed, lieverd. Als dat is wat je wil.'

'Oké,' zei hij. 'Oké.' Hij wist nu ook niet meer wat hij moest doen. De strijd waarin hij net nog zat, was plotseling gestaakt. Ze zag dat hij twijfelde, dat hij dit niet verwacht had. Hij wilde iets uitlokken, niet deze gelaten acceptatie.

'Oké,' zei hij nog een keer en hij liep weg, naar zijn fiets en zij liep via de achteringang het station in, door de poortjes waar hij haar nog maar een paar uur eerder had staan opwachten. Ze had hem omhelsd, de geur van zijn aftershave in zich opgenomen. Aqua di Giò. Ze had het hem eens voor kerst gegeven en hij had nooit meer een ander luchtje gedragen. Het was ineens weer vroeger donker en ze zagen de lichtjes van de pont al op hen afkomen. Wist hij toen al hoe deze avond ging eindigen, of was het voor hem evengoed een onverwachte wending geweest, iets wat onontkoombaar werd naarmate de avond vorderde?

In de trein naar huis zakte de paniek weg. Ze had de twijfel in zijn ogen gezien en ze had precies op het juiste moment ingebonden, waardoor hij ongetwijfeld spoedig zou inzien hoe fout hij zat. Ze zou hem niet bellen, ze zou hem precies geven wat hij wilde. Het stemde haar haast vrolijk, alsof ze iets gewonnen had. Terrein. Maar toen hij na een week nog niets van zich had laten horen, verdween het gevoel van triomf.

Hij had de touwtjes in handen. Het enige wat zij had, was haar woede. Ze liet de vlammende steen in haar middenrif opflakkeren en uitdoven, tot er alleen een klein smeulend vuurtje over was. Een vuurtje om te koesteren, om niet te vergeten wat er gebeurd was.